

RENAAT VAN DER LINDEN, EEN REUSACHTIG MAN

Marcel Daem

We vinden geen beter woord dan "*reus-achtig*" om onze bijdrage over de persoonlijkheid van Renaat in te leiden. De stijlfiguur geldt zowel voor de letterlijke als voor de figuurlijke betekenis. In meer dan duizend volkskundige bijdragen behoort "*reuzen*" tot een van zijn geliefkoosde onderwerpen. Doorheen zijn publicaties loopt een rode draad die steeds verband houdt met reuzen, ommegangen, congressen, Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen, bibliografie.

Om het oeuvre van Renaat overzichtelijk voor te stellen hebben we de tekst in drie rubrieken ingedeeld: zanten, Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen, bibliografie.

Zijn eerste pennevruchten verschenen in Oostvlaamse Zanten 1962 in de rubriek "*Zoeken en Zanten*". Blijkbaar waren de jaren zestig gunstig voor het ontstaan van reuzen. De economische toestand was zeer gunstig. Als actualiteit in het volksleven van toen, genoten de reuzen een bijzondere aandacht van Renaat. Het was een dankbaar onderwerp voor Oost-Vlaamse Zanten waarmee hij nauw verbonden was.

Als zanter trekt hij er op uit om persoonlijk contact te nemen met eigenaars van reuzen: gemeenten, buurtedekenijen, verenigingen, privépersonen. Meer dan dertig jaar heeft hij ontelbare inhuldigingen en peterschappen van reuzen meegemaakt.

Maken we thans kennis met zijn eerste zanten die hij introduceert als "*nieuwe reuzen*". We citeren een paar voorbeelden uit de beginperiode.

1962. Nieuwe reuzen Canteclaer en Kobbe in Deinze. 1963. Nieuwe reuzen Soto en Johanna in Zottegem. Reuzenkind Iraldo in Wichelen. Kamiel in Appels. Janus in Meerdonk. 1964. meleken, de honderdjarige in Kruishoutem. Nieuwe reuzin Beatrice in Heusden.

Zo loopt de rode draad verder tot december 1996 waar zijn bibliografie eindigt met reus Jacobus, een smid in St.-Gillis-Waas; nieuwe reuzen en rare omgeving, Pandora en de Muizenfluit in St.-Lievens-Houtem.

Het Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen heeft in de volkskundige activiteiten van Renaat een belangrijke rol gespeeld. In het congres te Mechelen - 1963 - neemt hij drie betekenisvolle verantwoordelijkheden op zich. In de eerste plaats wordt hij lid van het Studiecomité, een eervolle erkenning van zijn kennis en kunde op het gebied van ommegangsreuzen. Tijdens hetzelfde congres nam het Studiecomité de beslissing om *Oost-Vlaamse Zanten* te erkennen als Nederlandstalig orgaan van het Comité. Het volkskundig tijdschrift *Guetteur Wallon* krijgt dezelfde rol toebedeeld voor het Franstalig gebied in België. Een derde beslissing was de aanstelling van Renaat en ik zelf als correspon-

ten van de internationale vereniging. Vanaf 1971 tot 1996 stond in Oost-Vlaamse Zanten, achter de bestaande "*Dienst voor Volkskundige Enquêtes*", de aanvullende tituluur "*en van het Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen*". Uit ervaring weten we dat meermaals een beroep werd gedaan op de afgevaardigden van het Studiecomité voor informatie over: reuzen, organisatie van congressen, tentoonstellingen en ommegangen, zowel voor binnen- als buitenland. In het Studiecomité Gent heeft Renaat een voorname rol gespeeld. Hij bezorgde veel documentatie aan de bond voor het "*Oost-Vlaams Reuzenarchief*".

De taak ging gemakkelijk gepaard met het hoofdredacteurschap. Bovendien onderhoudt hij vele relaties met bestuursleden uit allerlei culturele, geschied- en volkskundige verenigingen die hem dienstig konden zijn in zijn wetenschappelijk werk.

Een vertrouwd vriend van Renaat was de voorzitter van het Internationaal Studiecomité, René Meurant (° Namen 1905 † Brussel 1977). Zijn vriend hield in 1975 een spreekbeurt te Dendermonde "*'t Ros Beyaerd maekt zyn ronde*". Als een daad van hoge waardering en piëteit van zijn vriend, vertaalt Renaat in 1977 de tekst van de voordracht, gepubliceerd in Oost-Vlaamse Zanten met als titel "*Reuzen in Europa*". In augustus 1982 verleent Renaat zijn medewerking aan het reu-

zencongres in Matadepera (Spanje) waaraan 21 Vlaamse reuzen deel namen. In mei 1987 werkt Renaat mee aan de organisatie van een reuzenomwegang in Bergen-op-Zoom. 24 Vlaamse reuzen zijn de eregasten die door Renaat omschreven werden in de feestbrochure. In augustus 1987 grijpt in Amsterdam een omwegang plaats van Vlaamse reuzen; een initiatief van het Vlaams Cultureel Centrum de Brakke Grond. Voor de organisatie en commentaar van en over de omwegang was Renaat het zware trekpaard. In april 1993 is Renaat te gast in Steenvoorde (Frans Vlaanderen) ter gelegenheid van het "*5ème Congrès international sur les Géants processionnels et de Cortège en Europe*". Renaat houdt in Steenvoorde een voordracht over "*Reuzen in Vlaanderen*". Als correspondent van het Internationaal Studiecomité verleent Renaat in november 1995 zijn medewerking aan een expo, colloquium en stoet in Parijs over het thema "*Géants contre Dragons en Wallonie, à Bruxelles et en Europe*". In het Musée de l'Homme bewondert men de historische reuzen, maquettes en de fameuse draak van Bergen "Doudou". In de lente van 1996 stapten 50 Waalse en Brusselse reuzen in de omwegang in het Quartier du Marais van de Franse Hoofdstad. Het laatste internationaal contact met het buitenland dateert van juni 1996 in Mauterndorf, Salzburg. Renaat bezorgt aan de organisators een documentatie in

bruikleen over de Oost-Vlaamse Reuzen. De derde rubriek waarin Renaat zich dienstbaar heeft gemaakt in binnen- en buitenland is de bibliografie uit eigen werk en de boekbesprekingen. Renaat heeft diverse uitgebreide verhandelingen gepubliceerd die we reuzenmonografieën kunnen noemen in de ruimste betekenis.

In 1977 publiceert hij, samen met Marcel Messiaen, in Oost-Vlaamse Zanten *"Reuzen en reuzinnen in West-Vlaanderen. Proeve van inventaris en typologie"*. Het inventaris telt meer dan tachtig lokaliteiten met circa 335 reuzen. In 1980, in samenwerking met Henri Vannoppen, komt *"Reuzen en reuzinnen in Brabant"* tot stand met een inventaris van 182 reuzen, gepubliceerd in Brabantse Folklore. In het kader van de 500ste verjaardag van de reuzen van Ath in augustus 1981 publiceert Renaat in de kataloog van de feestelijkheden *"Géants et géantes de Flandres"*. Voor dezelfde festiviteiten publiceert hij *"Les géants et géantes dans la littérature populaire"*, verschenen in Etudes et documents du Cercle royal d'histoire et d'archéologie d'Ath, 1983.

In december 1981 maken we nogmaals kennis met een défilé van 1.120 *"Reuzen en reuzinnen in Vlaamse lokaliteiten en provincies"* verschenen in Oost-Vlaamse Zanten. Renaat maakt de opmerking dat weinig vorsers nagestreefd hebben de hoeveelheid en typo-

logie van reuzen te achterhalen en te beschrijven in een historische context waar ze thuis zijn. In een grafisch overzicht van de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Antwerpen, Brabant en Limburg vermeldt hij voor het jaar 1981 omtrent 321 localiteiten waar meer dan 1.000 reuzen ontstaan zijn.

Het verwondert ons geenszins dat Renaat, twee jaar later, zelf een voorbeeld geeft van wat hij bedoelde in zijn opmerking. In een eigen studie verschijnt *"Reuzen in Vlaanderen. Volksleven van vijf eeuwen"* in de uitgeverij Vlaams Boekenfonds n.v. Aartselaar. In een inventaris vermeldt hij 311 lokaliteiten in de Vlaamstalige provincies met een familie van 1.766 reuzenfiguren bekend vanaf de 14de eeuw tot omstreeks 1980. In de slotbeschouwing lezen we dat een inventaris nooit als volledig kan worden afgewerkt; hiervoor heeft een auteur veel medewerkers uit de streek nodig. Voor een plaatselijk onderzoek moet een beroep kunnen gedaan worden op archivalia, geschreven, gedrukte en mondelinge bronnen. *"Reuzen in Vlaanderen"* heeft het pionierswerk van zijn vriend, wijlen René Meurant, verder gezet. In zijn besluit komt Renaat tot de conclusie dat reuzen niet alleenlijk als spektakelstuk in het volksleven mogen beschouwd worden. Hun ontstaan en levensloop vertoont veel gelijkenis met de cyclus vanaf de geboorte tot het graf van de mens. De

Vlaamse reuskens zijn een unicum in de internationale reuzenfamilie.

In december 1996 verschijnt in Oost-Vlaamse Zanten het laatste werk dat zijn reusachtig oeuvre glansrijk versiert. In de recensies wijst Renaat zijn aandacht aan "*Driemaal een encyclopedie over reuzen*". Het betreft volgende drie boeken. 1. "*Géants et dragons. Mythes et traditions à Bruxelles, en Wallonie, Nord de la France, et en Europe*" van J.P. Ducastelle e.a. 2. "*Riesen. Samson, Goliath und andere Riesen. Riesenfiguren im europäischen Vergleich. Salzburg*" (Oostenrijk), geschreven door prof. Klaus Beitzl, R. Floimair, Lucia Luidold e.a. 3. "*Gegants i Capgrossos de Riudoms*" (Reuzen in Catalonië, Spanje), auteurs J.R. Corts Salvat en J.M. Toda Serra. Renaat noemt de boeken rijk gepubliceerde studies.

Ze bezorgen en verzorgen op het eind van deze eeuw een meer overzichtelijk nationaal en internationaal beeld van het inventaris over reuzen.

Als collega in de redactieraad Oost-Vlaamse Zanten hebben we ervaren dat

Renaat niet enkel een wetenschappelijk man was, maar ook een vriend. Zijn contacten met mensen uit alle rangen van onze maatschappij waren hoofdzakelijk afgestemd op dienstbetoon op alle gebied. De volkskunde bekleedde hierin een voorname plaats. Hij was bekend en werd geraadpleegd als een wandelende encyclopedie.

Zeer in het bijzonder heeft hij diensten bewezen aan zijn geliefkoosde reuzen. Uit zijn talrijke werken blijkt duidelijk dat hij vernieuwing bracht in de discipline van de volkskunde in woorden en met de daad. Hij handelde niet enkel op eigen houtje maar ook in collegiale verstandhouding met volkskundige verenigingen en tijdschriften, seminaries van Rijksuniversiteit Gent, Katholieke Universiteit Leuven, Katholieke Universiteit Brussel en het Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen. De naam "RENAAT VAN DER LINDEN" zal nog door vele generaties blijvend worden geciteerd als een reusachtig promotor. Moge deze bijdrage hiervan een herinnering en een motivering zijn.